

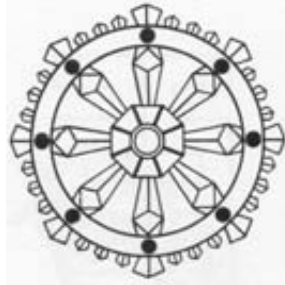
Vedanta lessen

- zwaar maar waar

– Yvonne Malykke

Onderscheidingsvermogen (viveka) kan zich alleen voordoen in een gezuiverd denkvermogen. Tot het 'wezen' van onderscheidingsvermogen behoort de overtuiging dat alleen Brahman werkelijk is en dat al het andere onwerkelijk is. Dit altijd in gedachten te houden en erop te vertrouwen dat dat zijn uitwerking heeft. Het doel van onderscheidingsvermogen is vast verankerd te zijn in de waarheid dat alleen Brahman IS en dat al het andere niet werkelijk is.

Mevr. Malykke is een actief lid van de Olcott Loge van de T.S. in Australië

Begeerteloosheid (vairagya) is het gevolg van de zienswijze dat de wereld in wezen onwerkelijk is. Het 'wezen' van begeerteloosheid is afstand te doen van de wereld en geen verlangen te hebben naar wat ook in de wereld. Het 'resultaat' ervan is dat men zich in walging afkeert van alle vormen van genot alsof het braaksel is. Het eindigt ermee dat men alle genietingen, aards of hemels, met minachting behandelt, als waren ze braaksel of brandend vuur of hel (*Advaita Bodha Dipika - Lamp of Non-Dual Knowledge*)

Velen zouden het erover eens zijn dat wat hierboven genoemd werd toch wel iets te onpraktische lessen zijn uit de Vedantische leringen. Dit soort verklaringen shockeert de lezer vaker wel dan niet vanwege hun grimmige benadering van het spirituele leven en van het meest duistere studiegebied dat de mens kent. Zulke leringen zijn voor hen die heilige kennis, *theo-sophia*, stellen boven alle ander bezigheden. Het is voldoende als de oprechte bestudeerder van onze tijd vasthoudt aan de innerlijke overtuiging dat het doel in het leven is het spirituele te verwezenlijken en het goddelijke in ons naar buiten te brengen en dat dit dan naar buiten toe tot uitdrukking gebracht wordt in leven en handelen.

De eerste van deze lessen is *viveka* of ‘onderscheidingsvermogen’ tussen wat werkelijk is en wat onwerkelijk is. Het is het pad waarlangs de *jnani yogi* bevrijding bereikt, door voortdurend onderscheid te maken tussen het onsterfelijke en het vergankelijke, tussen het Zelf en het niet-Zelf; door met een open denkvermogen te aanvaarden dat alles Brahman is en dat al het andere onecht is, en door uiteindelijk het intellectueel begrijpen te overstijgen en dit inzicht in zichzelf te verwezenlijken. De *jnani* stelt heilige kennis boven iedere andere bezigheid, aangezien er geen bevrijding kan zijn van de cyclus van wedergeboorte als iemand zijn identiteit niet volledig heeft doen opgaan in de “innerlijke werkelijkheid” of Atman. Alleen door voor eens en altijd *het hele najagen van geluk* op te geven kan er spirituele bevrijding komen. Het pad van genot leidt de zoeker af van het gekozen doel.

Alleen door voor eens en altijd het hele najagen van geluk op te geven kan er spirituele bevrijding komen.

Jnani Yoga is het pad van kennis en het is het pad voor diegene die de rede stelt boven andere systemen om tot bevrijding te komen. Door kennis en verstand komt de verwezenlijking van de “uiteindelijke waarheid” door middel van juist onderscheidingsvermogen. Het “ware” is altijd aanwezig, onveranderlijk, constant en vrij van lijden. Het onwerkelijke is niet-blijvend, niet-constant, afhankelijk makend, en de bron van lijden. Zoals alle systemen die spirituele bevrijding in het vooruitzicht stellen, wordt er van de aspirant gevraagd dat hij zijn denkvermogen transformeert door het te bevrijden van verkeerde gedachten, angst, frustratie enz, aangezien het “werkelijke” niet kan worden waargenomen als het denkvermogen vertroebeld wordt door misleiding en negatieve indrukken.

Door zijn innerlijke transformatie en juist onderscheidingsvermogen ontwikkelt de *jnani* een verlicht denkvermogen dat harmonie teweegbrengt tussen lichaam en denken en in staat is onderscheid te maken tussen de indrukken die het denkvermogen ontvangt. Vanuit dat juiste onderscheid maken, door meditatie en helder nadenken over de heilige leringen van de eeuwige filosofie, komt er geleidelijk aan het inzicht dat alleen Brahman werkelijk is, dat de wereld zoals wij die kennen een illusie is in die zin dat deze niet uit zichzelf geluk en gemoedsrust brengt. In wezen is de wereld onwerkelijk en illusoir omdat hij niet-blijvend is en altijd weer lijden met zich meebrengt. Door mystieke training streeft de aspirant ernaar het spirituele bewustzijn dat achter het denkvermogen verborgen ligt te onthullen, naarmate waarneming en intuïtie gescherpt worden.

De Vedantijnse wijzen leggen er met klem de nadruk op dat de “uiteindelijke werkelijkheid” slechts door juist onderscheidingsvermogen kan worden gerealiseerd. Daarom trainen wij ons denkvermogen om te zien waartoe uiteindelijk blinde gehechtheid en het gericht zijn op wereldse bezigheden leiden. Het denken wordt misleid wanneer het zich alleen maar richt op het najagen van genot. Blinde gehechtheid voert de mens weg van het uiteindelijke doel. Door *viveka* of het onderscheidend denkvermogen toe te passen breekt het zuivere bewustzijn van de “werkelijkheid” door en het bewustzijn wordt verlicht om het Atman te verwezenlijken.

Vairagya kan worden vertaald met ‘passieloosheid’. Het is het uitschakelen van de drijvende kracht der begeerte door niet-gehecht zijn en zelfverloochening. De zoeker ontwikkelt, nu hij geleerd heeft van fouten uit het verleden, een innerlijke ont-hechting van de zaken van deze wereld en realiseert zich ten volle dat het verlangen naar wereldse genoegens en het voortdurend bevredigen van begeerten iemand steeds weer aan het rad van wedergeboorte ketent.

‘Zich in walging af te keren van alle genot alsof het braaksel is en alle genietingen, aardse zowel als hemelse, met minachting te behandelen alsof ze braaksel waren of brandend vuur of hel’ is gespierd taalgebruik en zou, wanneer het letterlijk genomen wordt, kunnen resulteren in een fanatieke en verwrongen kijk op het leven en in een steriel ascetisme. De woorden moeten meer naar de geest dan naar de letter genomen worden. Veruit de beste methode om zelfverloochening te ontwikkelen is met openheid en mededogen in combinatie met zuiver begrip en kritisch onderscheidingsvermogen.

De *Crest Jewel of Discrimination* (kroonjuweel van onderscheidingsvermogen, vert.) stelt het zo:

Hoe kan het lichaam, dat slechts een zak botten is, bedekt met vlees, vol vuil en in hoge mate onzuiver, het zelfbestaande Atman zijn, de Kenner, die er altijd los van is?

Alleen een dwaas identificeert zich met een hoop huid, vlees, vet, botten en vuil, terwijl de mens die onderscheidingsvermogen bezit weet dat zijn eigen Zelf, de enige Werkelijkheid die er is, los staat van het lichaam.

De dwaze denkt dat hij het lichaam is, de mens met boekenkennis identificeert zich met de mengeling van lichaam en ziel, terwijl de wijze, die zich de werkelijkheid heeft eigen gemaakt door onderscheidingsvermogen, het eeuwige Atman als zijn Zelf beschouwt en denkt: ‘Ik ben Brahman’.

Gespierde taal van een mysticus die er geen doekjes om windt!

Afkeer van werelds genot kan ook ontstaan door een serie onplezierige ervaringen, en van de weeromstuit kan iemand tijdelijk belangstelling voor het spirituele ontwikkelen. Het gevolg van de onplezierige ervaringen eet echter al snel weer weg en het enthousiasme om zich met het spirituele bezig te houden begint minder te worden, naarmate de diepe indrukken en subtiel inherente tendensen van ervaringen en begeerten uit het verleden omhoog komen en zich doen gelden. Dan verliest *vairagya* haar drijfkracht.

Als je over de vraag nadenkt hoe je echt niet met afkeer vervuld te worden door de genietingen van het leven; het kan veel wijzer zijn ze te zien voor wat ze zijn; niet-blijvend, onwerkelijk in de uiterlijke betekenis van het woord.. Het voedsel geven aan begeerte en het versterken van het verlangen om steeds weer nieuwe genietingen na te jagen verzwakt de wil en het onderscheidingsvermogen en leidt het denken af van zijn hoogste en meest edele idealen. Het verlangen naar wereldse genietingen, hoe aardig die ook kunnen zijn, leidt niet naar het hoogste doel maar juist helemaal weg daarvan.

De wereld is een plek om te leren en een middel om zich spiritueel te ontwikkelen en uiteindelijk bevrijding te bereiken.

De wereld is niet wezenlijk slecht wanneer men hem met wijsheid en mededogen beschouwt. De wereld kan niet van het geheel worden uitgesloten, op welk niveau ook van empirisch bestaan waar geest en stof elkaar wederzijds doordringen en in werkelijkheid onscheidbaar zijn. De wereld is een plek om te leren en een middel om zich spiritueel te ontwikkelen en uiteindelijk bevrijding te bereiken.

‘Is er een grotere dwaas dan hij die, wanneer hij eenmaal een buitengewoon menselijk lichaam gekregen heeft, verzuimt het ware doel van zijn leven te bereiken?’ Waarbij met het ware doel bevrijding van *samsara* bedoeld wordt.

Vairagya is het afstand doen van de tijdelijke en vergankelijke genietingen, wanneer men zich de tekortkomingen ervan heeft gerealiseerd door persoonlijke waarneming, door zuiver redeneren en door geïnstrueerd zijn over de betekenis van de Vedanta door de mystici en wijzen.

Mystici zijn wis en waarachtig echte *jnani's*. Er is niets mystieks of vaags in de mystieke tradities. Mystiek draait geheel en al om het overstijgen van de dualiteit. Een mysticus is iemand die iets heeft ervaren

van een transcendente aard wat niet te beschrijven valt en niet kan worden begrepen door het gewone denkvermogen dat ondergedompeld is in materialisme. Na een hevige en intense ervaring ziet hij de wereld met een nieuwe en diepere waarneming, omdat hij een nieuw niveau in de evolutie van het bewustzijn bereikt heeft dat alle twijfel wegneemt. Mystieke waarneming gaat veel verder dan intellectueel onderscheidingsvermogen.

En net als de Theosofie legt Vedanta er de nadruk op dat men tot de waarheid moet komen, niet door blind geloof of klakkeloos aanvaarden, maar door innerlijke overtuiging, door de waarheid te toetsen aan de hand van materiaal dat voorhanden is en door zijn ware aard te verwezenlijken. Daarom ziet men voor zichzelf de waarheid van de leringen door meditatie, door beschouwend inzicht en

misschien door een mystieke ervaring, als men zo gelukkig zou zijn!

Sri Sankaracharya leidt in zijn meesterwerk over de Advaita Vedanta, *Vivekachudamani* of *Kroonjuweel van Onderscheidingsvermogen* de student stapje voor stapje, laat zien hoe je onderscheid moet maken tussen het Ware Zelf en de onwerkelijke wereld der verschijnselen; hoe je je meest innerlijke Zelf kunt verwezenlijken waarvan de essentie is het constant verblijven in eindeloze gelukzaligheid. Doordat wij ons met het niet-Zelf vereenzelvigen zijn we slaven en slaafnij komt voort uit onwetendheid en waanvoorstelling over wie we zijn. Door onszelf te transformeren, transformeren we alles wat zich in ons niveau van bewustzijn voordoet.

Uit: *The Theosophist*, augustus 2000
Vertaling: LG

Als je aandachtig bent bij elk woord,
bij elk gebaar, bij alle dingen die je zegt,
de gevoelens, je motieven,
ze niet corrigeert,
dan treedt daaruit stilte tevoorschijn,
en vanuit die stilte is er discipline.

Uit: "In the light of silence,
all problems are dissolved"
van J. Krishnamurti